

บทที่ 3

อารยธรรมชนกลุ่มย่อยที่สำคัญของโลกโบราณ

นอกเหนือจากอารยธรรมอียิปต์โบราณและอารยธรรมเมโสโปเตเมียแล้ว อารยธรรมที่ควรแก่การศึกษาต่อไปคือ อารยธรรมชนกลุ่มย่อยที่สำคัญของโลกโบราณ อันได้แก่อารยธรรมของชน 5 กลุ่มคือ

1. ฮิตไตท์ (Hittites)
2. ฟินีเซียน (Phoenicians)
3. ฮีบรู (Hebrews or Jews)
4. อราเมียน (Arameans)
5. ลิเดียน (Lydians)

1. พวกฮิตไตท์ (Hittites)

ประวัติของฮิตไตท์

ประมาณเมื่อ 2000 ปีก่อนคริสตกาลฮิตไตท์เป็นชนชาติที่กรบเร่ร่อนพวกอินโด-ยูโรเปียนอพยพจากเอเชียกลางเข้าตั้งมั่นในเอเชียไมเนอร์ (ดูรูปที่ 3) ปัจจุบันดินแดนดังกล่าวคือดินแดนตอนกลางของสาธารณรัฐตุรกี ประมาณปี 1750 ก่อนคริสตกาล ภายใต้การนำของฮัตตุซิลิสที่ 1 (Hattusilis I) ได้รวมฮิตไตท์เข้าด้วยกันก่อตั้งอาณาจักรเก่าของฮิตไตท์ขึ้น (The Old Kingdom 1750-1500 B.C.) มีฮัตตุซัสเป็นเมืองหลวง (Hattusas) ดูรูปที่ 17 อาณาจักรฮิตไตท์ที่เกิดขึ้นนี้จัดเป็นอาณาจักรที่สามในตะวันออกกลางสมัยโลกโบราณ เพราะในเวลาเดียวกันนี้แถบลุ่มน้ำไนล์ตรงกับสมัยอาณาจักรกลางตอนปลายของอียิปต์โบราณ และในเมโสโปเตเมียอยู่ในสมัยจักรวรรดิบาบิโลเนียของอะมอร์ไรท์

ประวัติศาสตร์ฮิตไตท์ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการทำสงครามเพื่อขยายดินแดน ซึ่งเส้นทางการค้าและแหล่งโลหะเหล็กฮิตไตท์เป็นผู้รุกรานฮิตไตท์จากซีเรียให้ถอยลงได้เข้าสู่อียิปต์โบราณ ในสมัยกษัตริย์มูร์ซิลิสที่ 1 (Mursilis I) ฮิตไตท์ขยายอำนาจลงได้มุ่งครอบครองกรุงบาบิโลนแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ระหว่าง 1500-1450 ภายในอาณาจักรฮิตไตท์มีแต่ความวุ่นวายแย่งชิงอำนาจกัน

จักรวรรดิฮิตไตท์ (The Hittites Empire 1450-1200 B.C.) ก่อตั้งโดยทูดฮาลิยาส์ (Tudhaliyas) ภายใต้การนำของกษัตริย์ซิปฟิลูลิอุมัส (Suppiluliumas 1380-1340B.C.) สามารถในการรบของฮิตไตท์เป็นที่เกรงขามแก่ชุมชนใกล้เคียงกล่าวคือ ฮิตไตท์มีชัยชนะเหนือพวกเฮอร์เรียนแห่งอาณาจักรมิทานนี (Hurrians-The Kingdom of Mitanni) อาณาจักรมิทานนีตั้งแต่วางตะวันออกของจักรวรรดิฮิตไตท์ (ดูรูปที่ 17) นอกจากนี้ยังสามารถรวมดินแดนทางตอนเหนือของซีเรียได้ แม้นอียิปต์โบราณซึ่งอยู่ในช่วงสมัยจักรวรรดิยังต้องขอความช่วยเหลือกับฮิตไตท์ ตลอดจนมเหสีหม้ายของกษัตริย์ตุเตงกามอนแห่งอียิปต์โบราณยังขอให้กษัตริย์ซิปฟิลูลิอุมัสส่งโอรสองค์ใดองค์หนึ่งมายังอียิปต์เพื่ออภิเษกกับพระนางด้วยเหตุผลเพื่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างจักรวรรดิทั้งสอง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่โอรสแห่งจักรวรรดิฮิตไตท์ที่ส่งมาถูกลอบปลงพระชนม์ระหว่างทาง

จากนโยบายฮิตไตท์ที่มุ่งขยายอำนาจลงมาทางใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยกษัตริย์มูวาทาลิส (Muwatallis 1306-1282B.C.) ทำให้อียิปต์โบราณซึ่งตรงกับสมัยกษัตริย์รามسيسที่ 2 จำต้องสกัดกั้นอำนาจฮิตไตท์ การปะทะครั้งสำคัญเกิดขึ้นที่เมืองคาเดชในปี 1270 ก่อนคริสตกาล ผลปรากฏว่าได้มีการตกลงกันที่สุดในที่สุดโดยฮิตไตท์ได้ซีเรียอียิปต์โบราณได้ปาเลสไตน์และรามسيسที่ 2 ได้เจ้าหญิงฮิตไตท์ราชธิดาของมูวาทาลิสเป็นสนม นับแต่นั้นมาอำนาจของฮิตไตท์เสื่อมลงเป็นลำดับ

การสลายตัวของจักรวรรดิฮิตไตท์เกิดขึ้นในปี 717 ก่อนคริสตกาลทั้งนี้สาเหตุของการสลายตัวเกิดเนื่องจาก

- ก. การแยกตัวของกลุ่มชนภายใต้การปกครองของฮิตไตท์
- ข. การไร้ความสามารถในการรบการปกครองของกษัตริย์
- ค. ฮิตไตท์ถูกรุกรานโดยผู้อพยพหนีอำนาจกรีกข้ามทะเลอีเจียนเข้ามาตั้งมั่น

ในดินแดนทางตะวันตกของจักรวรรดิ ผู้อพยพเหล่านี้รู้จักในนาม "The People of the Sea" ได้แก่ซาร์ดิเนียน ซิซิลีเนียนและลีเซียนเป็นต้น (Sardinians, Sicilians & Lycians)

ง. ในปี 717 ก่อนคริสตกาลจักรวรรดิฮิตไตท์อันเกรียงไกรประมาณ 250 ปีต้องสลายลง เพราะพ่ายแพ้ต่อกองกำลังทหารอัลซีเรียภายใต้การนำของซาร์กอนที่ 2 นับแต่นั้นเป็นต้นมาเรื่องราวความเป็นไปของฮิตไตท์ก็ค่อย ๆ หายไปจากประวัติศาสตร์ **อารยธรรมฮิตไตท์**

1. การปกครอง ฮิตไตท์สมัยอาณาจักรเก่าจะมีขุนนางผลัดเปลี่ยนกันขึ้นมาเป็นผู้นำในการปกครอง แต่ในสมัยจักรวรรดิกษัตริย์คือผู้นำในการปกครองและบัญชาการรบ กษัตริย์ฮิตไตท์จะได้รับการยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าต่อเมื่อตายไปแล้วเท่านั้น บทลงโทษผู้กระทำผิดไม่รุนแรงเหมือนบทลงโทษในเมโสโปเตเมีย

2. วิทยาศาสตร์ ฮิตไตท์เป็นชนชาติแรกที่รู้จักการถลุงเหล็กเริ่มดำเนินการเมื่อประมาณปี 1500 ก่อนคริสตกาล เหล็กที่ได้มักถูกนำมาใช้ทำอาวุธเป็นสำคัญ

3. เตรียมพร้อมด้านกองกำลัง ฮิตไตท์เป็นชนชาตินักรบ จักรวรรดิฮิตไตท์เกิดขึ้นได้เพราะความพร้อมและความสามารถของกองกำลังทหาร ทหารได้รับการฝึกเป็นอย่างดีในด้านการรุกและรับตลอดจนยึดมั่นในระเบียบวินัยเคร่งครัด อาวุธที่ใช้ในการสู้รบทำจากเหล็ก ม้ามีฝีเท้าดีและรถศึกที่ทำขึ้นได้ขนาดเหมาะแก่การใช้ในสนามรบ

4. ศาสนา ฮิตไตท์บูชาในเทพเจ้าหลายองค์เช่นกลุ่มชนทั้งหลายในโลกโบราณเทพเจ้าที่สำคัญของฮิตไตท์เช่น

Teshub คือเทพเจ้าแห่งอากาศ Wuru-Semu คือเทพเจ้าสูงสุดของฮิตไตท์ Telepinus คือเทพเจ้าแห่งความชุ่มชื้น

5. ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมของฮิตไตท์ไม่อ่อนช้อยเหมือนของชาติอื่น สถาปัตยกรรมเด่นคือกำแพงรอบเมืองฮัตตุซึสซึ่งมีความมั่นคงแข็งแรง ศิลปกรรมเด่นได้แก่ภาพแกะสลักฝาผนัง ดวงตราและเครื่องปั้นเป็นต้น

6. ศิลปการเขียน ความเจริญด้านภาษาและศิลปการเขียนของฮิตไตท์ไม่เจริญสูงเช่นของอียิปต์โบราณและเมโสโปเตเมีย ส่วนใหญ่แล้วฮิตไตท์รับอักษรคูนิฟอร์ม

ของสุเมเรียนมาใช้ ฮิตไตท์มีส่วนในการส่งต่ออารยธรรมโลกโบราณโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อารยธรรมเมโสโปเตเมียให้แก่โลกตะวันตกรวมทั้งนำเหล็กออกเผยแพร่ในตะวันออกกลาง ในครั้งสมัยโบราณ

2. พวกฟินิเซียน (Phoenicians)

ประวัติของฟินิเซียน

ดินแดนฟินิเซียน (Phoenicia) มีความยาวประมาณ 120 ไมล์ กว้าง 20 ไมล์ ตั้งอยู่ระหว่างชายฝั่งตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียนกับฝั่งตะวันตกของเทือกเขาเลบานอล ดินแดนทางตอนใต้ของฟินิเซียนคือปาเลสไตน์ (ดูรูปที่ 21) เมื่อประมาณ 3000 ปีก่อนคริสกาลฟินิเซียนเป็นเซมิติกแตกตัวมาจากพวกคานานไนท์ (Canaanites) เดินทางเข้ามาในดินแดนฟินิเซียน จากลักษณะที่ตั้งซึ่งถูกล้อมด้วยเทือกเขาและทะเลตลอดจนพื้นที่ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก เป็นผลให้อาชีพหลักของฟินิเซียนคือการค้าขายทางเรือ ลักษณะการปกครองเป็นแบบนครรัฐ นครรัฐที่สำคัญเช่น ไทร ซิดอน อราดัส และไบบลอสเป็นต้น (ดูรูปที่ 18) ผู้มีอำนาจทางการค้าคือผู้นำนครรัฐ เพราะฟินิเซียนมุ่งด้านการค้ามิได้มีการรวมตัวกันเป็นปีกแผ่นและสร้างสมแสนยานุภาพทางกองกำลังทหาร ดังนั้นฟินิเซียนจึงมักต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติที่รบที่ผลัดเปลี่ยนกันขึ้นมีอำนาจเหนือดินแดนฟินิเซียน โดยเริ่มจากอียิปต์โบราณ อัสซีเรียนนับแต่กลางศตวรรษที่ 9 ก่อนคริสตกาล แคลเดียในปี 612 ก่อนคริสตกาลเปอร์เซียในปี 538 ก่อนคริสตกาล กรีกในต้นศตวรรษที่ 4 ก่อนคริสตกาล และโรมันในปี 64 ก่อนคริสตกาล นับแต่นั้นมาฟินิเซียนได้เดินทางเข้าปาเลสไตน์และกลายเป็นสมาชิกในสังคมฮีบรูไป

อารยธรรมฟินิเซียน

1. การค้าทางเรือ ริเริ่มก่อตั้งอาณานิคมและทำเรือเพื่อการค้าขาย ฟินิเซียนได้ชื่อว่าเป็นชนชาติแรกของโลกโบราณที่ดำเนินการสำรวจค้าขายทางเรือและจัดตั้งอาณานิคม (The First Explorers Traders and Colonizers of the Ancient World) ย่านธุรกิจดังกล่าวของฟินิเซียนคือบริเวณน่านน้ำในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน แต่แรกนั้นฟินิเซียนนิยมทำการค้าขายกับอียิปต์โบราณประมาณปี 1250 ก่อนคริสตกาลฟินิเซียนสามารถควบคุมการค้าทางเรือในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนได้ทั้งหมด และได้แล่นเรือติดต่อค้าขาย

ไปไกลถึงดินแดนในปัจจุบันคือสเปนและอังกฤษ สินค้าที่ทำรายได้ดีได้แก่สินค้าไม้ทำจากไม้เซดาร์ (Cedars) ไม้ชนิดนี้มีเฉพาะในดินแดนเลบานอนล สินค้าแก้ว และสีม่วงย้อมผ้า อาณานิคมฟินิเซียนมีรายรอบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อาณานิคมฟินิเซียนถูกมุ่งใช้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าเป็นสำคัญ เมืองท่าที่สำคัญนอกเหนือจากในดินแดนฟินิเซียแล้วยังมีอีกหลายแห่งได้แก่เมืองท่า Citium บนเกาะไซปรัส, เมืองท่า Motye บนเกาะซิซิลี, เมืองท่า Cadiz (Gades) และ Malaga (Malaca) ทางตอนใต้ของสเปน, เมืองท่า Tingia, Icosium, Utica และ Carthage ในแอฟริกาเหนือเป็นต้น (ดูรูปที่ 18) สำหรับเมืองท่าคาร์เทจนั้นตั้งขึ้นในปี 814 ก่อนคริสตกาลเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นศูนย์กลางการค้าในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

2. ประดิษฐ์ตัวพยัญชนะสมบูรณ์แบบ จากการค้าขายฟินิเซียนได้เรียนรู้และรับอารยธรรมของอียิปต์โบราณและเมโสโปเตเมีย ที่เด่นคือด้านศิลปการเขียน จากความพยายามหาวิธีการเขียนให้ง่ายขึ้นเป็นผลทำให้เกิดพยัญชนะสมบูรณ์แบบ 22 ตัวเรียกอักษรฟินิเซียน (ดูรูปที่ 19) กรีกรับอักษรฟินิเซียนไปและภายหลังการดัดแปลงรูปร่างบางตัวเสียใหม่แล้ว กรีกได้เพิ่มสระเข้าไปอีก 4 ตัวได้เป็นอักษรกรีก 26 ตัว (ดูรูปที่ 19) ของโลกตะวันตกซึ่งใช้ตกทอดมาถึงทุกวันนี้

3. ถ่ายทอดอารยธรรมความรู้ ดินแดนฟินิเซียอยู่ระหว่างแหล่งอารยธรรมสามรูปแบบคืออารยธรรมอียิปต์โบราณทางใต้ อารยธรรมเมโสโปเตเมียทางตะวันออก และอารยธรรมฮิตไตท์ในเอเชียไมเนอร์ทางเหนือ (ดูรูปที่ 21) ขณะที่ฟินิเซียนเข้าค้าขายกับกลุ่มชนในซีกโลกตะวันตก ฟินิเซียนก็ถ่ายทอดอารยธรรมของโลกตะวันออกควบคู่ไปด้วย นับได้ว่าฟินิเซียนมีบทบาทอย่างมากในการรับและถ่ายทอดอารยธรรมโลกโบราณให้ชนกลุ่มอื่นได้ตีความคู่กับความรุ่งเรืองด้านการค้าของฟินิเซียนเอง

3. พวกฮีบรู (Hebrews or Jews)

ประวัติของฮีบรู

ดินแดนปาเลสไตน์ (Palestine of Canaan) เป็นดินแดนเล็ก ๆ ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทิศเหนือติดดินแดนฟินิเซีย ทิศตะวันออกติดทะเลทรายอราเบีย ทิศใต้ติดไซนายและอียิปต์ ทิศตะวันตกติดทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

(ดูรูปที่ 20) จากลักษณะที่ตั้งจะเห็นได้ว่าปาเลสไตน์เป็นทางเชื่อมทางผ่านของความเจริญของอารยธรรมโลกโบราณ และเป็นทางผ่านของกองกำลังทหารเพื่อการสู้รบแย่งชิงดินแดนและขยายอำนาจของจักรวรรดิทั้งหลายในอดีต นักประวัติศาสตร์ได้รู้เรื่องราวของฮีบรูจากคัมภีร์เก่าหรือคัมภีร์ฮีบรู (The Old Testament or the Hebrew's Bible) รู้ว่าฮีบรูเป็นเซมิติกเร่ร่อนหาทุ่งหญ้าเลี้ยงแกะถิ่นฐานเดิมอยู่ในเมโสโปเตเมีย นอกจากนี้บุคคลและเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ฮีบรูที่ควรแก่การกล่าวถึงคือ

1. อับราฮัม (Abraham) เป็นสุเมเรียนแห่งนครรัฐเออ อับราฮัมได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาของฮีบรู (Father of the Hebrew People) ทั้งนี้เป็นเพราะประมาณเมื่อ 2000 ปี ก่อนคริสตกาล อับราฮัมนำฮีบรูจากเมโสโปเตเมียเข้าตั้งมั่นในปาเลสไตน์ ซึ่งในครั้งนั้นปาเลสไตน์รู้จักกันในนามคานานท์ และอับราฮัมสอนฮีบรูให้บูชาเฉพาะยะโฮวาเจ้าเพียงองค์เดียว (Monotheistic) กล่าวได้ว่าอับราฮัมเป็นศาสนทูต (Nabi) ของยะโฮวาเจ้าต่อจากอาดัมและโนอา นอกจากนี้อับราฮัมยังเป็นผู้วางรากฐานศาสนาให้แก่ฮีบรู

2. จาคอบ (Jacob) เป็นหลานของอับราฮัม อีกชื่อหนึ่งของจาคอบคืออิสราเอล จาคอบมีลูกชาย 12 คนคือ Reuben Simeon Levi Judah Zebulun Issachar Dan Gad Asher Naphtali Joseph และ Benjamin ลูกชายทั้ง 12 คนของจาคอบนี้ต่อมากลายเป็นตระกูลฮีบรู 12 ตระกูล

ประมาณกลางศตวรรษที่ 17 ก่อนคริสตกาล เพราะความแห้งแล้งอดอยากในปาเลสไตน์เป็นเหตุให้ฮีบรูเดินทางมุ่งลงใต้เข้าอาศัยในอียิปต์ อียิปต์โบราณขณะนั้นอยู่ภายใต้การปกครองของอิคโซส ฮีบรูได้รับการต้อนรับอย่างดีจากอิคโซส เพราะกษัตริย์อิคโซสพอใจในความสามารถของโจเซฟบุตรชายคนที่ 11 ของจาคอบ โจเซฟถูกพี่ชายขายมาเป็นทาสในอียิปต์ ประมาณกลางศตวรรษที่ 16 ก่อนคริสตกาลอิคโซสถูกกำจัดออกจากอียิปต์เป็นผลให้สภาพความเป็นอยู่ของฮีบรูเปลี่ยนไป เพราะฮีบรูถูกเกณฑ์แรงงานสร้างเมืองและพระราชวัง ในสมัยกษัตริย์เซติที่ 1 ในราชวงศ์ที่ 19 ฮีบรูมีสภาพเป็นทาสของอียิปต์โดยแท้จริง

3. โมเสส (Moses) ประมาณกลางศตวรรษที่ 13 ก่อนคริสตกาลตรงกับสมัยกษัตริย์รามسيسที่ 2 โมเสสนำฮีบรูพ้นจากการเป็นทาสของอียิปต์และมุ่งนำฮีบรู

กลับปาเลสไตน์ ช่วงการเดินทางจากอียิปต์มายังปาเลสไตน์เรียก "The Exodus" (จรรยาที่ 20) ระหว่างการเดินทางปรากฏว่าฮีบรูประพฤติตนไปในทางไม่ดีเช่นกราบไหว้เทวรูป ลักขโมยและแตกสามัคคีกันเป็นต้น ที่ภูเขาไซนายโมเสสได้รับบัญญัติ 10 ประการ หรือกฎของโมเสสจากยะโฮวาเจ้า (The Ten Commandments or The Law of Moses) โมเสสมอบบัญญัติ 10 ประการให้แก่ฮีบรูเพื่อเตือนให้ฮีบรูทำความดีรักใคร่สามัคคีกัน และยึดมั่นเฉพาะยะโฮวาเจ้าเพียงองค์เดียว นับได้ว่าโมเสสเป็นนบีคนที่ 4 ต่อจากอับราฮัม และโมเสสเป็นผู้วางรากฐานการก่อตั้งชาติฮีบรูและศาสนาฮีบรูโดยแท้จริง ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้เกิดติดตามมาในภายหลัง ก่อนโมเสสแยกตัวจากสังคมฮีบรูและสิ้นชีวิตแต่ลำพัง บนภูเขา Pishgah โมเสสมอบหน้าที่การเป็นผู้นำสังคมฮีบรูแก่โจชู

4. โจชู (Joshua) เป็นผู้นำฮีบรูมาถึงปาเลสไตน์ แต่กว่าจะเข้าตั้งมั่นในปาเลสไตน์ได้ ฮีบรูต้องทำสงครามแย่งชิงปาเลสไตน์จากพวกคานานไนท์ซึ่งเป็นชนลูกผสมเซมิติกกับฮิตไตท์ที่ครอบครองปาเลสไตน์ระหว่างที่ฮีบรูอยู่อียิปต์ รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางจากอียิปต์ถึงปาเลสไตน์ 40 ปี

5. ระหว่างปี 1225-1028 ก่อนคริสตกาล ในดินแดนปาเลสไตน์ฮีบรูพอใจที่จะแบ่งแยกกันอยู่เป็น 12 กลุ่มอิสระ โดยมีคณะบุคคลเรียกว่า "The Judges" อันประกอบด้วยนักรบ พระและผู้นำสังคมฮีบรูทำหน้าที่ประสานความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอ้างอำนาจในการในนามยะโฮวาเจ้า

ระหว่างปี 1080-1028 ก่อนคริสตกาลฮีบรูถูกปกครองโดยพวกปาเลสไตน์ส์ชนจากทะเลอีเจียน (Philistines) เป็นผลให้ฮีบรูเห็นความจำเป็นต้องรวมตัวกันและมีกษัตริย์ที่เข้มแข็งเป็นผู้นำ

6. ระหว่างปี 1028-926 ก่อนคริสตกาล ฮีบรู 12 กลุ่มรวมตัวกันเป็น 1 และเล็อกเซอูล (Saul) เป็นกษัตริย์องค์แรกมุ่งปราบปรามปาเลสไตน์ส์ แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ

เดวิด (David) เป็นฮีบรูในตระกูลยูดาห์ได้รับเลือกเป็นกษัตริย์ปกครองระหว่างปี 1005-973 ก่อนคริสตกาล เดวิดเป็นกษัตริย์ที่เก่งในการรบ สามารถปราบปรามปาเลสไตน์ส์ได้สำเร็จ ชาติฮีบรูมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงภายใต้ชื่อว่าสหราชอาณาจักร

ฮีบรู (The United Hebrew Kingdom) มีกรุงเยรูซาเล็มเป็นเมืองหลวง (Jerusalem) อาณาจักรฮีบรูหมายถึงดินแดนปาเลสไตน์ทั้งหมด รวมทั้งดินแดนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำจอร์แดน (ดูรูปที่ 20) นอกจากนี้ทรงเก่งพร้อมทั้งด้านการประพันธ์และดนตรี

โซโลมอน (Solomon) โอรสของเดวิดเป็นกษัตริย์ที่ปกครองระหว่างปี 973-933 ก่อนคริสตกาล อาณาจักรฮีบรูเจริญที่สุดในทุกด้าน ทรงสนับสนุนด้านการค้ากับอียิปต์และฟินิเชีย ขณะเดียวกันทรงใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อ ทรงใช้จ่ายเงินภาษีที่เรียกเก็บในอัตราสูงเพื่อตกแต่งและสร้างวิหารเยโฮวาเจ้าที่กรุงเยรูซาเล็ม จากการกระทำของกษัตริย์โซโลมอนดังกล่าวเป็นผลทำให้ในช่วงปลายสมัยของพระองค์ฮีบรูไม่พอใจและเริ่มแตกแยกออกเป็น 2 กลุ่ม

7. ระหว่างปี 926-587 ก่อนคริสตกาล อาณาจักรฮีบรูในอดีตแบ่งออกเป็น 2 อาณาจักรย่อย การแบ่งแยกเกิดขึ้นในปี 926 ก่อนคริสตกาลตรงกับสมัยกษัตริย์ Rehoboam ราชโอรสของกษัตริย์โซโลมอน อาณาจักรทั้งสองได้แก่

7.1 อาณาจักรอิสราเอล (The Kingdom of Israel 926-721B.C.) เป็นอาณาจักรอยู่ทางเหนือ มีกรุงซามาเรียเป็นเมืองหลวง (Samaria) ประชาชนในอาณาจักรนี้ประกอบด้วยฮีบรู 10 ตระกูล รวมเรียกฮีบรูของอาณาจักรนี้ว่าอิสราเอลลิส (Israelites) ดูรูปที่ 20 อาชีพหลักคือการค้า คนส่วนใหญ่มีฐานะดี ฮีบรูในอาณาจักรนี้บูชาทั้งเยโฮวาเจ้าและเทพเจ้าของพวกคานานไนท์

7.2 อาณาจักรยูดาห์ (The Kingdom of Judah 926-587B.C.) เป็นอาณาจักรทางตอนใต้ มีกรุงเยรูซาเล็มเป็นเมืองหลวง (Jerusalem) ประชาชนในอาณาจักรนี้ประกอบด้วยฮีบรู 2 ตระกูลคือตระกูลยูดาห์และตระกูลเบนจามิน รวมเรียกฮีบรูของอาณาจักรนี้ว่ายูเดียหรือยิว (Jews of Judeans) อาชีพหลักคือการเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ คนส่วนใหญ่ค่อนข้างยากจน ฮีบรูในอาณาจักรนี้ยึดมั่นเฉพาะในเยโฮวาเจ้าเพียงองค์เดียว (ดูรูปที่ 20)

การแตกแยกของฮีบรูทำให้เกิดเหตุการณ์สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ฮีบรูของอาณาจักรทั้งสองมักรบพุ่งกันบ่อยครั้ง
2. เกิดผู้ที่พระเจ้าเป็นเจ้าทรงพอใจให้มาสั่งสอนประชาชนในสังคมฮีบรู เรียกว่าศาสดาพยากรณ์หรือนาบี (The Hebrew Prophet or Nabi) ขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาณาจักรยูดาห์นาบีสี่ที่สำคัญเช่น

2.1 อีลีจัท (Elijah) นานี้ผู้สอนให้ฮีบรูวางใจในยะโฮวาเจ้า ห้ามการกราบไหว้เทวรูปอื่นใด ห้ามคนรวยแสวงหาผลประโยชน์และเอาเปรียบคนจน ให้ทุกคนมีเมตตา กรุณาต่อกัน ประณามการปกครองที่กดขี่ข่มเหง

2.2 อะมอส (Amos) นานี้ผู้สอนให้ฮีบรูใช้ชีวิตธรรมดา ยึดมั่นในยะโฮวาเจ้า ให้รักใคร่ซึ่งกันและกัน

3. อาณาจักรฮีบรูทั้งสองต้องสลายตัวลงในที่สุด โดยอาณาจักรอิสราเอลถูกทำลายเป็นอาณาจักรแรกในปี 721 ก่อนคริสตกาลโดยกษัตริย์ซาร์กอนที่ 2 แห่งอัสซีเรียน ภายหลังที่ทรงยึดอาณาจักรอิสราเอลได้แล้วทรงกวาดต้อนฮีบรูทั้ง 10 ตระกูลมาเป็นทาสของจักรวรรดิอัสซีเรียนในเมโสโปเตเมีย นับแต่ปี 721 ก่อนคริสตกาลเป็นต้นมาเรื่องราวของฮีบรู 10 ตระกูลแห่งอาณาจักรอิสราเอลก็ค่อย ๆ หายสาบสูญไปจากประวัติศาสตร์ การหายไปของฮีบรู 10 ตระกูลนี้เป็นที่รู้จักกันในนาม "The Ten Lost Tribes"

สำหรับอาณาจักรยูดาห์นั้นกษัตริย์ซาร์กอนที่ 2 ไม่ได้รุกรานย้าย แต่กำหนดให้ฮีบรูส่งบรรณาการแก่อัสซีเรียน การสลายลงของฮีบรูแห่งอาณาจักรอิสราเอล ทำให้ฮีบรูแห่งอาณาจักรยูดาห์หวาดกลัวและเกิดความคิดแปลกใหม่ว่า อัสซีเรียนนอกจากจะเก่งกล้าสามารถในการรบแล้ว เทพเจ้าอัสซัวร์ของอัสซีเรียนคงมีอำนาจมากกว่ายะโฮวาเจ้าของฮีบรูอีกด้วย และในไม่ช้าอาณาจักรยูดาห์คงต้องถูกอัสซีเรียนย้ายเช่นอาณาจักรอิสราเอล ความคิดนี้ฮีบรูได้รับการอธิบายชี้แจงจากนาบีย์ไอซาห์ (Isaiah) ว่าความเป็นไปทั้งหลายในอนาคตจะถูกกำหนดโดยยะโฮวาเจ้า การที่ฮีบรูแห่งอาณาจักรอิสราเอลต้องถูกอัสซีเรียนกวาดต้อนไปเป็นทาสนั้นเป็นเพราะถูกลงโทษ อาณาจักรยูดาห์จะไม่ถูกอัสซีเรียนย้าย และอัสซีเรียนจะต้องเสื่อมอำนาจในไม่ช้า คำกล่าวของนาบีย์ไอซาห์เป็นจริงทุกประการ กล่าวคือฮีบรูแห่งอาณาจักรยูดาห์ไม่ถูกอัสซีเรียนย้าย ในปี 612 ก่อนคริสตกาลอัสซีเรียนเสื่อมอำนาจลงเพราะพ่ายแพ้แก่กองทัพของแคลเดียนและมิดัส ฮีบรูแห่งอาณาจักรยูดาห์ต้องส่งบรรณาการแก่แคลเดียนผู้ก้าวขึ้นมีอำนาจในเมโสโปเตเมียแทนอัสซีเรียน แต่เพราะฮีบรูแห่งอาณาจักรยูดาห์มักก่อความวุ่นวายบ่อยครั้งเป็นผลให้ในปี 587 ก่อนคริสตกาลกษัตริย์เนบูคัดเนสซาร์แห่งจักรวรรดิแคลเดียนต้องดำเนินการปราบปรามที่เด็ดขาด นอกจากจะใช้กองทัพปราบปรามฮีบรูแล้ว ยังสั่งทำลายวิหารยะโฮวาเจ้าและกรุงเยรูซาเล็มและกวาดต้อนฮีบรู 2 ตระกูลไปเป็นทาสของจักรวรรดิแคลเดียนในเมโสโปเตเมีย

ระหว่างปี 587-538 ก่อนคริสตกาลเป็นเวลา 49 ปีที่ยิวแห่งอาณาจักรยูดาห์เป็นทาสแคลเดียที่กรุงบาบิโลน เรียกช่วงนี้ว่า "ช่วงกักขังที่บาบิโลเนี่ยน- The Babylonian Captivity" แม้ยิวจะขาดอิสรภาพและทุกขกรรม แต่กล่าวได้ว่าช่วงเวลานี้มีความสำคัญและเป็นจุดเปลี่ยนของยิวโดยแท้จริงเพราะ

ก. ยิวได้อยู่ใกล้ชิดแคลเดียซึ่งเป็นกลุ่มชนที่มีอารยธรรมสูง ยิวได้เรียนรู้และรับอารยธรรมเมโสโปเตเมียดังกล่าวไว้เช่นด้านสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ภาษา และการประกอบอาชีพแขนงต่าง ๆ เป็นต้น

ข. ยิวได้รับปรัชญาในลัทธิศาสนาไซโรแอสเตอร์ (Zoroasterianism) ของเปอร์เซียในเรื่องเกี่ยวกับสวรรค์และนรก วันพิพากษา ชีวิตที่บริสุทธิ์ และความดีความชั่ว ปรัชญาแนวความคิดดังกล่าวนี้มีผลส่งต่อแก่ศาสนายูดาห์ซึ่งเกิดในภายหลัง

ค. เกิดนาบีนอีกหลายคนในสังคมยิวขณะเป็นทาสของจักรวรรดิแคลเดีย นานาปีทุกคนล้วน มุ่งสอนให้ยิวทำความดีและวางใจในยะโฮวาเจ้าที่จะทรงนำยิวกลับเยรูซาเล็ม

4. เกิดศาสนายูดาห์ (Judaism) ในปี 538 ก่อนคริสตกาลไซรัสแห่งเปอร์เซียมีชัยชนะเหนือแคลเดีย ทรงปลดปล่อยยิวกลับเยรูซาเล็มและทรงให้การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อบูรณะฟื้นฟูวิหารยะโฮวาเจ้า วิหารนี้บูรณะเสร็จในปี 516 ก่อนคริสตกาลที่ยะรูซาเล็มยิวได้รวมใจกันวางหลักศาสนาอิสราเอลเป็นศาสนายูดาห์ขึ้น

เนื่องจากยิวมิใช่ชนชาติที่กรบ ประวัติศาสตร์ยิวในช่วงหลังนั้นยิวต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติที่กรบเรื่อยมา โดยเริ่มจากเปอร์เซียปกครองรวม 204 ปี (538-334B.C.) กรีกปกครองรวม 192 ปี (334-142B.C.) เริ่มด้วยอเล็กซานเดอร์แห่งกรีกยึดกรุงเยรูซาเล็มได้ ต่อด้วยกรีกในราชวงศ์ปโตเลมีแห่งอียิปต์ ภายใต้การปกครองของกรีกในราชวงศ์เซลลูซิดแห่งซีเรีย (1981-142B.C.) ยิวไม่มีเสรีภาพในการประกอบพิธีกรรมและปฏิบัติตนตามแนวทางของศาสนายูดาห์ ในปี 168 ก่อนคริสตกาลยิวในตระกูลแมกกาบีส์ (Maccabees) ได้นำยิวก่อการกบฏต่อผู้นำกรีกในราชวงศ์เซลลูซิด และจากชัยชนะยิวได้รับเสรีภาพทางศาสนา ระหว่างปี 142-63B.C. ยิวพ้นจากอำนาจของกรีกปกครองตนเอง โรมันปกครอง 663 ปี (63B.C.-A.D.600) ในปี 63 ก่อนคริสตกาล

ปอมเปย์แห่งโรมันยึดกรุงเยรูซาเล็มได้ แต่เพราะฮีบรูพยายามก่อการกบฏหลายครั้งเป็นผลให้ในปี 135 ในคริสตศักราชกับสมัยจักรพรรดิฮาเดรียน (Hadrian) ฮีบรูถูกปราบปรามจนเด็ดขาด กรุงเยรูซาเล็มถูกเผาผลาญ ฮีบรูต้องหลบหนีกระจัดกระจายออกปาเลสไตน์ อหารับเข้าปกครองปาเลสไตน์นับแต่ปี 600 ในคริสตศักราชเรื่อยมา ฮีบรูเป็นกลุ่มชนที่ไม่ยอมให้ตนเองตายไปจากประวัติศาสตร์เช่นอัลซีเรียน ฮิตไตท์ ฯลฯ ทั้งนี้ฮีบรูได้พยายามรวมตัวกันและมีแนวความคิดที่จะก่อตั้งชาติอีกครั้งในดินแดนปาเลสไตน์ซึ่งเป็นความจริงในศตวรรษที่ 20 ตลอดจนได้ทิ้งมรดกอารยธรรมทางด้านวรรณกรรมและศาสนาไว้ให้ชนรุ่นหลังต้องกล่าวถึงเสมอมา

อารยธรรมฮีบรู

1. วรรณกรรม นับแต่ปี 538 ก่อนคริสตศักราช พระในกรุงเยรูซาเล็มเป็นผู้ปกครองและจัดวางระเบียบสังคมฮีบรู พระได้รวบรวมคำสั่งสอนของนาบีในอดีตได้ คัมภีร์เก่าหรือคัมภีร์ฮีบรู (The Old Testament or The Hebrew Bible) คัมภีร์นี้เขียนโดยผู้รู้ผู้เคร่งครัดในศาสนายูดาห์หลายท่านและไม่มีการระบุนามผู้เขียน คัมภีร์เก่าแบ่งออกเป็น 3 ภาคหรือตอนคือ

ก. กฎหรือหลักเกณฑ์ (The Law Or Torah) ปรากฏอยู่ในห้าบทแรกของคัมภีร์เก่าระบุว่าด้วยการได้รับเลือกจากยะโฮวาเจ้า ความเป็นมาของฮีบรูจนกระทั่งถึงการสิ้นชีวิตของโมเสสบัญญัติสิบประการ และหลักคำสอนเบื้องต้นของศาสนายูดาห์

ข. ผู้เผยแพร่วรรณคดี (The Propets or Nebi'im) เริ่มจากสภาพสังคมของฮีบรูในดินแดนปาเลสไตน์ ฮีบรูในสมัยอาณาจักรอิสราเอลและอาณาจักรยูดาห์ ฮีบรูสมัยเป็นทาสของแคลเดียในบาบิโลเนีย รวมไปถึงการเผยแพร่วรรณคดีของศาสนาทุกคนสำคัญเช่น Amos Isaiah Ezekiel & Micah

ค. คำประพันธ์ (The Writings or Ketubim) ประกอบด้วยโคลง กลอน ภาษิต และบทสวด คัมภีร์เก่าได้รับการยกย่องว่าเป็น "One of the greatest and most beautiful pieces of literature produced by any people of anytime or The most significant literature of the ancient Near East"

2. ศาสนา ศาสนายูดาห์เป็นศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในตะวันออกกลาง ทั้งนี้ยังมีผู้ศรัทธายึดมั่นมาจนถึงปัจจุบันโดยฮีบรูหรือยิวเป็นส่วนใหญ่ อับราฮัมเป็นผู้ชี้แนะให้ยึดมั่นในยะโฮวาเจ้าเพียงองค์เดียว แต่โมเสสเป็นผู้วางรากฐานศาสนายูดาห์ในช่วงขณะเดินทางจากอียิปต์มายังปาเลสไตน์ หลังคำสอนนั้นโมเสสเป็นผู้รับมาจากยะโฮวาเจ้าในรูปของบัญญัติสิบประการ ผู้สืบทอดคำสั่งสอนคือบรรดาศาสดาพยากรณ์ ศาสนายูดาห์สอนให้ทำความดี รอคอยการมาของผู้ที่พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของจะส่งมาโปรดโลก (Messiah) ที่จะเกิดขึ้นในสังคมฮีบรู ความเป็นอมตะ วันพิพากษาจะมีในอนาคตและความเป็นไปทั้งหลายเกิดจากการกำหนดของยะโฮวาเจ้า ศาสนายูดาห์นี้เกิดในสังคมฮีบรูขณะอยู่ภายใต้การปกครองของเปอร์เซีย

4. พวกอราเมียน (Aramaean)

ประวัติของอราเมียน

ประมาณศตวรรษที่ 12 ก่อนคริสตกาล อราเมียนเป็นเซมิติกที่เข้าตั้งมั่นในดินแดนตอนเหนือของซีเรีย (ดูรูปที่ 17) ในศตวรรษที่ 10 ก่อนคริสตกาลได้ก่อตั้งอาณาจักรอราเมียน เมืองที่สำคัญเช่นดามัสกัส โฮมส์ และฮามาเป็นต้น อราเมียนไม่ใช่ชนชาติันกรบ ประวัติศาสตร์ของอราเมียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแก่การค้าทางบกซึ่งอราเมียนดำเนินการเป็นกองคารวาน ย่านการค้าของอราเมียนคือแถบคาบสมุทรอราเบียและเมโสโปเตเมีย อราเมียนได้รับการยอมรับว่าเป็นพ่อค้าทางบกผู้ยิ่งใหญ่ของโลกโบราณ ศูนย์กลางการค้าอยู่ที่ดามัสกัส

อารยธรรมอราเมียน

1. การค้าทางบกที่ทำกันเป็นกองคารวานขนาดใหญ่
2. ภาษา อันหมายถึงภาษาอราเมิก (Aramaic) ภาษาอราเมิกนี้นิยมใช้ในปาเลสไตน์และซีเรีย ในการเทศนาสั่งสอนของพระเยซูและสาวกก็ได้ใช้ภาษาอราเมิกด้วย

5. พวกลิเดียน (Lydians)

ประวัติของลิเดียน

ขณะที่ไฟรเกียน (Phrygians) ครอบครองเอเชียไมเนอร์ต่อจากฮิตไตท์นั้น ลิเดียนได้เข้าตั้งมั่นในดินแดนทางตะวันตกของเอเชียไมเนอร์ (ดูรูปที่ 17) ประมาณ

ปี 700 ก่อนคริสตกาลอาณาจักรลิเดียก่อตั้งขึ้นภายหลังอาณาจักร ไพโรเกียนถูกโค่นลง โดยกองกำลังทหารของลิเดีย กล่าวได้ว่าลิเดียเป็นชนชาติที่กรบ การรบส่วนใหญ่มุ่งเพื่อขยายอำนาจและดินแดนและป้องกันตนเองจากศัตรูความสามารถในการรบของลิเดียคือการมีชัยชนะเหนือพวกซิมเมเรียนซึ่งเป็นอนารยชนจากไครเมีย (Cimmerians) และชนกรีกแห่งไอโอเนีย

อาณาจักรลิเดียเจริญขีดสุดในสมัยกษัตริย์ครีซุส (Croesus 560-546B.C.) ความมั่งคั่งเกิดจากการค้า สินค้าที่ทำรายได้ดีคือสินค้าแกะสลัก ซาร์ดีส (Sardis) คือเมืองหลวงของอาณาจักรลิเดียและเป็นศูนย์กลางการค้าตลอดจนเป็นแหล่งชุมนุมของชนหลายกลุ่ม

ความเสื่อมของอาณาจักรลิเดียเกิดขึ้นในปี 546 ก่อนคริสตกาลเนื่องจากการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของกษัตริย์ครีซุส ผู้ประมาทตนผิดคิดว่าเก่งกล้าสามารถในการรบและทหารมีความพร้อมในทุกด้าน ด้วยเหตุผลดังกล่าวกษัตริย์ครีซุสจึงยกกองกำลังทหารโจมตีเปอร์เซีย ผลปรากฏว่าต้องพ่ายแพ้แก่กษัตริย์ไซรัสแห่งจักรวรรดิเปอร์เซียและอาณาจักรลิเดียถูกนำรวมเข้ากับจักรวรรดิเปอร์เซียนับแต่นั้นมา

อารยธรรมลิเดีย

อารยธรรมลิเดียที่ให้แก่โลกคือเมื่อประมาณปี 700 ก่อนคริสตกาล ลิเดียเริ่มประดิษฐ์เงินเหรียญเพื่อใช้เป็นตัวกลางในการซื้อขายสินค้าขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์โลกอันมีผลส่งต่อใช้มาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับในบทที่ 4 จะได้กล่าวถึงเรื่องอารยธรรมเปอร์เซียและคริสตศาสนา

บทที่ 3

หนังสือที่ใช้ในการค้นคว้า

1. Boren, H.C. *The Ancient World : An Historical Perspective*. New Jersey. 1976.
2. Bright, J. *A History of Israel*. Philadelphia 1959.
3. Brinton, C., Christopher, J.B. Wolff, R.L. *A History of Civilization Prehistory to 1715*. New Jersey. 1971.
4. Finegan, J. *Light from the Ancient Post*. Princetoon. 1959.
5. Gurney, O.R. *The Hitties*. Baltimore. 1961.
6. Harden, D. *The Phoenicians*. New York. 1962.
7. Lloyd, S. *Early Anatolia*. New York. 1967
8. Orlinsky, H. M. *Ancient Israel*. Cornell University. 1954.
9. Stavrianos, L.S. *The World to 1500 : A Global History*. New Jersey. 1975.
10. Wells, H.G. *The Outline of History*. New York. 1971.